

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 659/2023-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky **Petra Straku** o dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1114/2022 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Peter Straka **je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1114/2022.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie

1. Sudca III. senátu ústavného súdu Peter Straka listom z 5. decembra 2023 podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1114/2022.
2. Pokynom predsedu ústavného súdu z 5. decembra 2023 bolo oznámenie podľa čl. IV bodu 1 písm. d) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení dodatku č. 1 z 1. marca 2023 a dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do IV. senátu ústavného súdu.
3. Z oznámenia vyplýva, že vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1114/2022 bola pridelená do III. senátu ústavného súdu sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi [v zložení členov senátu

Robert Šorl, Ivan Fiačan a Peter Straka podľa čl. II (3) (3.3) (b) rozvrhu práce]. Predmetom konania je rozhodovanie o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Feciľakom, Jesenná 8, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 102/2018-613 z 27. júna 2019 a uzneseníu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 191/2020 z 31. januára 2022.

4. Sudca Peter Straka uviedol, že vo veci sťažovateľa ako predseda senátu krajského súdu rozhodoval viacero káuz týkajúcich sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva v lokalite „[REDAKOVANÉ]“. Spolu s členmi senátu krajského súdu rozhodol v obdobnej veci sťažovateľa s obdobným výsledkom, a to rozsudkom č. k. 6 Co 214/2013 z 1. decembra 2016, ktorým sa potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov č. k. 17 C/209/2011 z 11. júla 2013. Domnieva sa, že aj keď sa subjektívne necíti byť zaujatý, objektívne môžu existovať pochybnosti o jeho nestrannosti, keďže ako sudca všeobecného súdu rozhodoval o identickej právnej záležitosti, navyše v identickej lokalite. Navrhuje príslušnému senátu ústavného súdu rozhodnúť v otázke jeho vylúčenia.

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie veci ústavným súdom

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa čl. IV bodu 1 písm. d) rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje štvrtý senát, ak ide o sudcov tretieho senátu.

8. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava

účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESLP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

9. Námietkový senát ústavného súdu po preskúmaní obsahu spisu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1114/2022 a dôvodov uvedených vo vyhlásení sudcu III. senátu ústavného súdu Petra Straku dospel k záveru, že sú splnené zákonné podmienky na jeho vylúčenie z konania a rozhodovania o predmetnej veci.

10. Sudca ústavného súdu Peter Straka neuviedol žiadne subjektívne okolnosti, ktoré by svedčili o jeho osobnom vzťahu so sťažovateľom, prípadne jeho právnym zástupcom. Zo subjektívneho hľadiska nemožno teda konštatovať existenciu takých dôvodov, ktoré by boli spôsobilé vyvrátiť prezumpciu, že sa voči sťažovateľovi zachová nestranne.

11. Vo vzťahu k objektívnemu testu je relevantné posúdenie toho, či rozhodovanie sudcu ústavného súdu Petra Straku ako člena odvolacieho senátu krajského súdu v inej právnej veci, ktorej predmetom bola identická právna otázka týkajúca sa totožného sťažovateľa a totožnej lokality, je spôsobilé vyvolať u nestranného pozorovateľa pochybnosti o nestrannosti sudcu ústavného súdu.

12. Vychádzajúc z ústavnej sťažnosti vo veci sp. zn. Rvp 1114/2022, predmetom konaní všeobecných súdov bolo rozhodovanie o žalobe sťažovateľa, ktorý žiadal náhradu za obmedzenie svojho vlastníckeho práva vecným bremenom. V prerokúvanej veci ide o náhradu na tom základe, že na pozemku vo vlastníctve aj sťažovateľa bol postavený bytový dom. Popri iných všeobecné súdy riešili charakter náhrady, či ide o jednorazový alebo opakujúci sa nárok, otázku premlčania tohto nároku a pod. Ak teda sudca Peter Straka k uvedeným otázkam zaujal svoje stanovisko (právny názor) ako člen senátu krajského súdu, pričom išlo o identickú lokalitu, identického sťažovateľa a identickú právnu otázku, uvedená skutočnosť je spôsobilá vyvolať u nestranného pozorovateľa pochybnosti o nestrannosti sudcu ústavného súdu. Ak totiž sudca Peter Straka ako sudca všeobecného súdu a člen senátu formuloval v rozhodnutí krajského súdu svoj právny názor, nepochybne ho formuloval s presvedčením, že tento právny názor nie je svojvoľný a je ústavne akceptovateľný. Vo veci sp. zn. Rvp 1114/2022 by pritom mal sudca Peter Straka ako sudca ústavného súdu posúdiť ústavnú udržateľnosť a prípadnú arbitrárnosť právnych záverov krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré rozhodli obdobne, a to proti identickému sťažovateľovi, v rovnakej právnej veci týkajúcej sa identickej lokality.

13. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že účasť sudcu ústavného súdu Petra Straku na rozhodovaní v špecifikovanej občianskoprávnej veci ako člena odvolacieho senátu krajského súdu rozhodujúceho o identickom sťažovateľovi, v právnej veci založenej na identických okolnostiach a týkajúcej sa identickej lokality zakladá taký kvalifikovaný vzťah sudcu ústavného súdu a veci prerokúvanej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1114/2022, ktorý je spôsobilý vyvolať u nestranného pozorovateľa pochybnosti o nestrannosti sudcu ústavného súdu.

14. Ústavný súd tak vzhľadom na uvedené konštatuje, že v tomto prípade sú naplnené podmienky podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde na vylúčenie sudcu Petra Straku z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 1114/2022, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

15. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

16. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu